

Young Children's Use of their Setting's Internal Floor Space Affordances: Evidence from an Ethnographic Case Study.

Eleni Katsiada & Irini Roufidou (2018)

Το παρόν άρθρο στηρίζεται σε δεδομένα μια ερευνητικής μελέτης εθνογραφικού χαρακτήρα, η οποία πραγματοποιήθηκε σε δυο βρεφονηπιακούς σταθμούς στην Ελλάδα.

Σκοπός του άρθρου είναι να παρουσιάσει δεδομένα που καταδεικνύουν τη σχέση και την αλληλεπίδραση των παιδιών, ηλικίας 16 μηνών έως τριών χρόνων, με τον εσωτερικό χώρο και περιβάλλον της καθημερινότητας τους στον βρεφονηπιακό σταθμό και ειδικότερα τη σχέση και την αλληλεπίδραση τους με το πάτωμα.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν δέκα παιδιά ηλικίας 16 μηνών έως τριών χρόνων, που φιλοξενούνταν στους δυο βρεφονηπιακούς σταθμούς της μελέτης. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν κάνοντας χρήση του μεθοδολογικού εργαλείου του Μωσαικού.

Η μελέτη ανέδειξε την πολυδιάστατη χρήση του πατώματος από τα παιδιά καθώς και τις ανεξάντλητες δυνατότητες που τους παρέχει για εξερεύνηση, πειραματισμό, επενέργεια, παιχνίδι γενικότερα και κοινωνικοποίηση.

Θέλοντας να ερμηνεύσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών για το πάτωμα καθώς και τη θέση του στη ζωή των παιδιών, καταλήξαμε να διατυπώσουμε την άποψη ότι τα παιδιά λόγω του ύψους τους βρίσκονται σε άμεση σχέση και αλληλεπίδραση με αυτό. Επιπλέον τους προηγούμενες μήνες της ζωής τους και μέχρι να κατακτήσουν την ικανότητα της βάδισης, το πάτωμα αποτελεί βασικό σημείο και στοιχείο αλληλεπίδρασης και γίνεται αντιληπτό από τα παιδιά σαν ένα στοιχείο του χώρου που τους παρέχει σταθερότητα, στήριξη, ισορροπία αλλά και ασφάλεια για να πειραματιστούν με αυτό, να το εξερευνήσουν και μέσω αυτού να κατανοήσουν τον κόσμο γύρω τους. Όλα αυτά οδηγούν ώστε τα παιδιά να εκτιμούν την αξία του πατώματος διαφορετικά από τους ενήλικες και να το θεωρούν αναπόσπαστο μέρος του φυσικού περιβάλλοντος του βρεφονηπιακού σταθμού όπου φιλοξενούνται.

Οι πολυδιάστατες «παροχές» (affordances) του πατώματος καταγράφονται στα δεδομένα της έρευνας. Για παράδειγμα, τα παιδιά ανακαλύπτουν σκιές στο πάτωμα τις οποίες προσπαθούν να πιάσουν ή να τις πατήσουν κατακτώντας φυσικές έννοιες ενώ ακόμη το μετατρέπουν, μέσω του φανταστικού παιχνιδιού, σε θάλασσα προκειμένου να εξελιχθεί το παιχνίδι τους. Επιπλέον, χρησιμοποιούν το πάτωμα αλλά και παιχνίδια και έπιπλα προκειμένου να επιδείξουν διάφορους σχηματισμούς (schemas, Arnold, 2010) όπως οριζόντιους, κάθετους, μεταφορά, μεταμόρφωση κ.α. Ακόμη, το χρησιμοποιούν για να παίξουν με τους συνομηλικούς αλλά και με υλικά και παιχνίδια όπως για παράδειγμα το οικοδομικό υλικό. Το πάτωμα προσφέρει στα παιδιά έναν μεγαλύτερο χώρο για να κάνουν τις κατασκευές τους ενώ η απουσία επίπλων βοηθάει ώστε να συνεχίσουν και να επεκτείνουν ανεμπόδιστα τη δραστηριότητα τους. Ταυτόχρονα τους επιτρέπει να κινούνται γύρω από τις κατασκευές τους και κοντά στους συνομηλικούς τους όποτε το επιθυμούν. Επίσης διαμορφώνουν το χώρο του σταθμού μετακινώντας παιχνίδια και αντικείμενα προκειμένου να εξυπηρετήσουν τόσο τις ανάγκες τους όσο και τους σκοπούς για την εξέλιξη του παιχνιδιού φτιάχνοντας δικούς τους χώρους μέσα στον ήδη οργανωμένο χώρο του σταθμού. Το πάτωμα, μαζί με τα υπόλοιπα έπιπλα και παιχνίδια, εξυπηρετεί στο να οριοθετήσουν τους χώρους αυτούς που διαμορφώνουν. Επιπλέον, το χρησιμοποιούν όχι μόνο για να σταθούν αλλά και για να μπουσουλίσουν, να τρέξουν και να κάνουν τούμπες κάτι που τους δίνει τη δυνατότητα να αντιληφθούν και να βιώσουν τις διαστάσεις του χώρου.

Επίσης, θεωρούμε ότι μέσα από τη παρούσα ερευνητική μελέτη μπορεί να υποστηριχθεί η άποψη ότι το πάτωμα συντελεί ώστε τα παιδιά να αντιληφθούν τη διαφορά του ρόλου και της δύναμής τους μέσα στο σταθμό σε σχέση με το ρόλο και την εξουσία των ενηλίκων. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι για τα παιδιά αυτής της έρευνας, η απόσταση που έχει κάποιος από το πάτωμα είναι ενδεικτικός του ρόλου

και της εξουσίας που έχει το άτομο αυτό σε σχέση με αυτούς που κάθονται στο πάτωμα.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη την πολυδιάστατη χρήση του πατώματος από τα μικρά παιδιά και τις ευκαιρίες που τους παρέχει για παιχνίδι, εξερεύνηση, κοινωνικοποίηση και αυτενέργεια, πιστεύουμε ότι τα παιδιά δεν τον αντιλαμβάνονται σαν ένα στατικό στοιχείο του χώρου, όπως ίσως να θεωρείται από τους ενήλικες, αλλά σαν ένα στοιχείο του χώρου, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί με διαφορετικούς τρόπους, να μεταμορφωθεί, να αναδιοργανωθεί και να συμμετέχει ενεργά και σε κάθε ευκαιρία παρέχοντας απεριόριστες δυνατότητες για παιχνίδι και για μάθηση.